

Kliimapakett „Eesmärk 55“: mõju ELi tööhõivele 2030. aastaks

Sissejuhatus

Üks ELi peamisi strateegilisi eesmärke on tagada, et Euroopast saaks 2050. aastaks esimene kasvuhoonegaaside nullnetoheitelga kliimanetraalne maailmajagu. Süsinikuneutraalsus on ambitsioonikas eesmärk, mis nõuab aja jooksul jätkuvalt suuri investeeringuid. Eelkõige nõuab see väga suuri muutusi selles, kuidas me energiat hangime ja kasutame. Roheülemineku saavutamiseks vajalike poliitikameetmete mõju varieerub valdkondade lõikes märkimisväärselt ning mõjutab riikide sissetulekute ja tööhõive taset ning tööhõivestruktuuri, luues töökohti mõnes valdkonnas ja kaotades neid teistes. Juulis 2021 võttis komisjon vastu ettepanekute paketi, mille eesmärk on muuta ELi kliima-, energia-, maakasutus-, transpordi- ja maksupoliitikat, et saavutada 2030. aastaks eesmärk vähendada heitkoguseid 55%, ehk paketi „Eesmärk 55“. Selles aruandes esitame ülemaailmse makromajandusliku mudeli alusel prognoosid, kuidas meetmepakett „Eesmärk 55“ võib 2030. aastaks mõjutada tööhõive territoriaalset, valdkondlikku ja kutsealast struktuuri ELis.

Poliitikataust

ELi eesmärk on saavutada 2050. aastaks süsinikuneutraalsus ja 2030. aasta on oluline vaheetapp. 2021. aastal võtsid ELi poliitikakujundajad vastu varasemast ambitsioonikamad süsinikuheite vähendamise vahe-eesmärgid ja ajakohastasid vastavalt poliitikameetmeid. Meetmepaketi „Eesmärk 55“ peamine eesmärk on saavutada 2030. aastaks eesmärk vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid 55% võrreldes 1990. aasta tasemega (varasem eesmärk oli vähendamine 40%). Pakett „Eesmärk 55“ on keerukas ettepanekute pakett, mis toimib mitmel rindel: sellega laiendatakse ELi heitkogustega kauplemise süsteemi kohaldamisala, vaadatakse läbi taastuvenergia kasutamise ja energiatõhususe eesmärgid, kehtestatakse süsiniku piirimeetme kohandamise mehhanism ning karmistatakse autode ja sõidukite heitkoguste standardeid.

Pakett hõlmab ka arenevaid poliitilisi kohustusi. Näiteks 2023. aastal leppisid Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Parlament ajutiselt kokku, et 2030. aastaks suurendatakse veelgi taastuvate energiaallikate osakaalu üldises energiatarbimises (42,5%-ni võrreldes 40%-ga 2021. aastal ja 32%-ga 2018. aastal). ELi kliimapoliitika arendamise mõju prognoosimine tööhõivestruktuurile ELi tööturgudel annab olulisi andmeid poliitikakujundajatele, kelle ülesanne on tagada, et roheüleminek oleks õiglane.

Peamised tähelepanekud

- Enamik prognoosidest, mis käsitlevad süsinikuheite vähendamise poliitika mõju tööhõivele ELis, näitavad väga tagasihoidlikku netokasu, mis harva ületab 0,5% võrreldes lähtetasemega.
- Vastavalt makromajanduslikul mudelil GEM-E3-FIT põhinevatele hinnangutele on põhimudeli spetsifikatsioonis paketi „Eesmärk 55“ põhimeetmete mõju tööhõivele ELi koonddasandil tõenäoliselt marginaalselt positiivne. Prognoositakse, et paketi „Eesmärk 55“ tulemusena luuakse ELi liikmesriikides juurde 204 000 töökohta lisaks lähtetasemelt toimuvale tööhõive kasvule, mis on 6,7 miljonit uut töökohta aastatel 2019–2030.
- Mõju tööhõivele on piirkonniti ja riigiti erinev, olenevalt ühelt poolt nende sõltuvusest süsinikumahukatest tööstusharudest ja teiselt poolt nende suutlikkusest kasutada ära keskkonnasäästlikkuse võimalusi. Negatiivne mõju tööhõivele on tõenäolisem teatud Kesk- ja Ida-Euroopa riikides (näiteks Poolas ja Rumeenias) ja piirkondades, kus kaevandustööstuses töötab endiselt suhteliselt palju töötajaid; positiivset mõju tööhõivele prognoositakse Lõuna-Euroopa riikides (eelkõige Hispaanias ja Itaalias) ja piirkondades, kus on looduslikud eelised (tuul ja päike), arendatud energiatõhususe taristu ja taastuvenergiaseadmete tootmise suutlikkus.

- Tööhõive seisukohast lõikab kõige rohkem kasu tõenäoliselt ehitusvaldkond, mis pakub töökohti nii energiatõhususe parandamise kui ka taastuenergia tootmisvõimsuse arendamise valdkonnas. Tööhõive suureneb ka turuteenuste valdkonnas, sest suhtelised hinnad soodustavad nihet majanduse struktuuris puhtamate valdkondade suunas, mis suurendab tööhõive üleminekut teenuste sektorisse.
- Kuigi 2030. aasta perspektiivis prognoositakse tööhõive üldist paranemist, prognoositakse, et pakett „Eesmärk 55“ suurendab veidi tööhõivet keskmise ja madala palgaga töökohtadel, mis ei nõua kõrgharidust.
- Prognoositav mõju tööhõivele sõltub poliitika rakendamise üksikasjadest. Nii toodangule kui ka tööhõivele võib ilmneda suurem kasu kliimaga seotud eelarvepoliitika kontekstis, kui süsinikutulu suunatakse tööjõumaksude vähendamisse. Selline tulu võib toetada ka ümberõpet, mis hõlbustab töökohtade ümberjaotamist vähem süsinikumahukatesse valdkondadesse ja kutsealadesse.
- Roheülemineku jaoks vajalike suurte kapitaliinvesteeringute rahastamisallikas on samuti oluline tegur, mis määrab, kas paketi „Eesmärk 55“ meetmed on praktikas tööhõivet soodustavad või pärssivad. Kui vahendid on kättesaadavad ilma olemasolevate investeerimiskavade väljatõrjumiseta, on makromajanduslik mõju positiivne. Kui aga keskkonناسäästlike investeeringute rahastamine ei põhine laenul, vähenevad prognooside kohaselt nii toodang kui ka tööhõive, kuigi vähesel määral.
- Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise meetmed mõjuvad tööhõivele valdkondade ja kutsealade kaupa erinevalt, suurendades nõudlust teatud töökohtade järele ja vähendades seda teiste järele. Meetmed peavad sobituma haridus-, koolitus- ja tööhõivemeetmetega, et valmistada vajalike oskuste ja pädevustega töötajaid ette panustama ühistesse süsinikuheite vähendamise pingutustesse.

Poliitikasoovitused

- Kuigi paketi „Eesmärk 55“ tulenevad üldised tööhõiveprognoosid 2030. aastaks on kergelt positiivsed, on selle paketi meetmete absoluutne mõju tööhõivele suurem negatiivselt mõjutatud piirkondades – näiteks Poola ja Rumeenia piirkondades, kus kaevandus- ja kaevandussektori tööhõive osakaal on suhteliselt suur –, samas kui positiivne mõju tööhõivele on piirkonniti hajutatud. See toetab toetusmeetmete, näiteks õiglase ülemineku territoriaalsete kavade piirkonnapõhise rahastamise põhimõtteid.

Lisateave

Aruanne Pakett „Eesmärk 55“: mõju ELi tööhõivele 2030. aastaks on kättesaadav aadressil <https://eurofound.link/ef23009>

Teadusjuht: John Hurley

information@eurofound.europa.eu